

Pojem »v dopravě« není v zákoně blíže určen. Právě tak, jako by byl vykládán příliš úzce, kdyby se mělo za to, že značí tolik, jako »při pohybu vlaku«, byl by na druhé straně vykládán příliš široce, kdyby byl stotožňován s pojmem »železničního provozu«; neboť pojem tento zahrnuje v sobě mimo dopravní i jiné agendy podniku, zejména agendy správní a hospodářské a extensivní výklad zákona výjimečného se zásadně nepřipouští. Vycházíme-li však z úvahy, že pohnutkou pro vydání zákona o ručení železnic byla dle jeho genese a motivů skutečnost, že používání parní síly, pokud se týče jiné živelní energie při provozování železnic zvýšilo podstatně nebezpečí pro tělesnou jistotu lidí, kteří přicházejí s dráhou do styku, dospějeme k výsledku, že sluší za »příhody v dopravě« po rozumu §u 1 zákonů svrchu uvedených pokládati pouze události, které mají ať již bezprostřední nebo odvozený původ v provozování železničních podniků silou parní nebo jinou silou živelní, které vtiskují podnikům těm právě jejich zvláště nebezpečný ráz, pokud se týče, které jejich nebezpečí aspoň podstatně zvětšují. K stejnému celkem výsledku dospějeme, vycházíme-li z definice služby dopravní, jak ji uvádí bývalým c. k. generálním ředitelstvím rakouských drah státních vydaná instrukce č. XIX. pro službu tuto, která shrnuje pod pojem tento nejen dopravní službu v užším toho slova smyslu, nýbrž i udržování drah, dohled na ně, jízdu vlaků a službu v dílnách. Že výbuch roztočených kamen v nádražní čekárně nesouvisí ani přímo ani nepřímo se speciálním nebezpečím, které vtiskuje podnikům železničním jejich pohon parní neb jinou elementární silou, leží na bíledni. Nelze jej proto také pokládati za příhodu v dopravě ve smyslu § 1 zákona o ručení železnic. K tomu přistupuje, že výbuch ten se udál dle vlastních tvrzení žalobkyně v čekárně a tudíž v místnosti, již věnovala správa dráhy účelu, který s dopravní službou nutně nesouvisí; neboť čekárny jsou zřizovány drahami jen z ochoty k většímu pohodlí cestujícího obecnstva. Nebylo by tudíž ani z tohoto důvodu spravedlivě, rozšiřovati výjimečné a přísné ručení železnic i na události, k nimž došlo v takovýchto místnostech. Nezakládá-li však událost, o kterou žalobkyně opírá svůj nárok žalobní, příhodu v dopravě po rozumu § 1 zákona ze dne 5. března 1869 ř. z. č. 27 ani tehdy, jestliže se udála tak, jak tvrdí žalobkyně, pak nebylo třeba prováděti o ní vůbec žádných důkazů a netřeba též řešiti otázku, zda žalobkyně událost tu sama zavinila. Výtka dovolání, že odvolací řízení je ve smyslu § 503 č. 2 c. ř. s. kusým, poněvadž nebyly provedeny jisté důkazy o tom, jak došlo k úrazu, je proto neopodstatněna a vývody dovolání, které mají dokázati, že rozsudek soudu odvolacího neřeší správně otázku vlastní viny žalobkyně, jsou bezpředmětny. Slušelo proto dovolání zamítnouti.

Čís. 140.

Předpis § 268 c. ř. s., dle něhož jest civilní soudce vázán obsahem pravoplatného odsuzujícího nálezu soudu trestního, platí také v řízení ve sporných věcech manželských.

»Soudem trestním« míněn jest v § 268 c. ř. s. jak civilní tak i vojenský trestní soud tuzemský.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv II 109/19.)

Soud první stolice (krajský soud v Těšíně) prohlásil po šetření konaném na oznámení A-ové, manželství její s B-em neplatným z viny tohoto. Důvody: Zjišťuje se, že B uzavřel s A-ovou sňatek dle ritu římsko-katolického dne 22. ledna 1918 a s C-ovou dne 27. února 1915. Právoplatným rozsudkem vojenského soudu jest zjištěno, že B byl uznán vinným, že, ač byl ode dne 27. února 1915 oddán s C-ovou, přece dne 22. ledna 1918 vešel se svobodnou A-ovou v manželství, a že byl za to pro zločin dvojženství dle § 511 voj. tr. zák. potrestán. Tento rozsudek jest dle § 268 c. ř. s. pro soud, jemuž přísluší rozhodovati o platnosti manželství, závazným. Vyskytla se proto ohledně manželství, o něž jde, překážka svazku manželského podle § 62 obč. zák., již odstraniti dle § 98 obč. zák. nelze. Že první manželka C-ová v době, kdy B opět vešel v manželství, byla ještě na živu, vyplývá z té skutečnosti, že byla podle spisů vojenského soudu dne 16. dubna 1918 vyslýchána jako svědkyně. Proto bylo druhé manželství jako neplatné zrušiti a to z viny B-a, ježto stávající svazek manželství A-ové zamlčel. — Odvolací soud (vrchní zemský soud v Brně) potvrdil rozsudek soudu první stolice. Důvody: Podle § 9 nař. mín. spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. dlužno, vyšetřuje-li se platnost manželství, bráti zřetel k předpisům §§ 94—102, 115—117 obč. zák., při čemž sluší dle § 97 obč. zák. z povinnosti úřadu dbáti pravé podstaty věci. V tom směru byl po náhledu odvolacího soudu, který jest v řízení, týkajícím se platnosti manželství, oprávněn, by samostatně hodnotil důkazy v první stolici provedené, celkovým výsledkem vyšetřování u nalézacího soudu provedeného podán úplný důkaz, že B nejprve dne 27. února 1915 s C-ovou a pak dne 22. ledna 1918 s A-ovou druhý sňatek uzavřel, ač první manželka ještě byla na živu. Že by v čas, kdy druhý sňatek byl uzavřen, nebylo první manželství již stávalo po právu, nebylo nikým uplatňováno a není pro to také nijaké opory. Jest tedy také další objasnění skutečnosti, že první manželství stává po právu, naprosto zbytečné. Podle stavu věci byl manželství uzavřenému dne 22. ledna 1918 překážkou stávající svazek manželský po rozumu § 62 obč. zák. i jest následkem toho ono druhé manželství protizákonné a neplatné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání obhajce svazku manželského.

Důvody:

Dovolání obhajce svazku manželského vytýká rozsudku odvolacího soudu, jinak odvolávajíc se na vývody spisu odvolacího, že vzal tak jako soud první stolice za základ rozsudek zeměbraneckého divisiho soudu ze dne 17. května 1918, maje za to, že jest soud civilní nálezem tím podle § 268 c. ř. s. vázán. K tomuto názoru dlužno přisvědčiti. Ve vládní osnově civ. řádu soudního bylo v §§ 599 a 609 obsažena řada ustanovení o řízení ve věcech manželských. Ustanovení ta však stálý výbor sněmovny poslanců ze zákona vyloučil, maje za to, že vládní osnovou nebylo na řízení dvor. dekretem ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 sb. z. s. upraveném nic podstatného změněno a že následkem toho není třeba, by se manželský proces nově upravoval. Skutečně stal se civ. řád soudní zákonem,

aniž obsahoval nějakých ustanovení o sporech manželských. Poněvadž tedy řízení ve sporných věcech manželských nepatří k předmětům, které byly v civ. řádu soudním upraveny (čl. I. odst. 2 uvoz. zák. k c. ř. s.), zůstal dvor. dekret ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. i nadále v platnosti. Aby pak dvorní dekret ten uveden byl v soulad s předpisy civ. řádu soudního, vydáno bylo na základě čl. LV uvoz. zák. k c. ř. s. nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. Podle § 1 tohoto nařízení budiž s výhradou těch zvláštností, které na jevo idou z ustanovení všeobecného zákonníka občanského, z uvozovacího zákona k civ. řádu soudnímu a z následujících nařízení, šetřeno předpisů zákona o soudním řízení v občanských rozepřích právních ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z. také v řízení ve sporných věcech manželských, v §§ 94, 97 a 107 obč. zák. předepsaném. Zvláštností nějakých v příčině závislosti neb nezávislosti civilního soudce od právoplatného odsuzujícího nálezu soudu trestního ani v občanském zákonníku, ani v uvozovacím zákonu k civ. řádu soudnímu, ani pak v dvor. dekretu ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 sb. z. s. neb v nař. min. spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z. není, proto platí § 268 c. ř. s. také v řízení ve sporných věcech manželských, i byl následkem toho soud první stolice vázán obsahem vydaného o tom právoplatného odsuzujícího nálezu soudu trestního. Při tom nezáleží na tom, že v tomto případě vydán byl odsuzující nálezn vojenským soudem. Neboť civ. řád soudní nerozeznává mezi civilním a vojenským soudem trestním a míní výrazem »soud trestní« zajisté oba, ač-li jsou tuzemskými. Nad to jsou si civilní a vojenské soudy trestní od platnosti vojenského trestního řádu ze dne 5. července 1912 č. 130 ř. z. v té příčině úplně na roveň postaveny, jelikož nyní má vojenský soud trestní tytéž prostředky k vypátrání pravdy po ruce, jako trestní soud civilní. Z právoplatného rozsudku zeměbraneckého divisního soudu ze dne 17. května 1918 jde však na jevo, že B uzavřel manželství nejprve s C-ovou dne 27. února 1915 a pak dne 22. ledna 1918 s A-ovou a že prvéjší manželka jeho včas, kdy druhé manželství bylo uzavřeno, byla ještě na živu. I tato poslednější skutečnost jest nálezem trestního soudu na jisto postavena, jelikož by vojenský trestní soud B-a byl nemohl pro zločin dvojnásobného manželství odsouditi, kdyby včas uzavření druhého manželství byla první manželka již zemřela. Že pak byla v čas uzavření druhého manželství (22. ledna 1918) ještě na živu, vyplývá kromě toho také z toho, že byla dne 16. dubna 1918 u vojenského soudu jako svědkyně vyslýchána. Po prozkoumání sporných spisů z povinnosti úřední shledal dovolací soud rozhodnutí obou nižších soudů správnými a nevyhověl proto dovolání obhájce manželského svazku.

Čís. 141.

Náhradní nárok dělnické úrazové pojišťovny po rozumu § 47 zákona o úraz. pojišť. vůči dráze, zodpovědné za úraz dle § 1 zák. o povinném ručení železnic, nesahá přes meze, jež v poměru poraněné neb usmrčené osoby, pokud se týče jejích pozůstalých vůči dráze vytčeny jsou §§ 1325 až 1327 obč. zák.